

Практика

относно оценка и оповестяване на експозиции към гръцки държавен дълг, държан от поднадзорни на КФН лица

Комисията за финансов надзор на основание чл. 9, ал. 1 ЗКФН приема следната вътрешна практика за оценка и оповестяване на експозиции към гръцки държавен дълг, държан от поднадзорни на КФН лица, която да се прилага при извършване на проверка на годишните и последващите междинни финансови отчети. Практиката се базира на Международните счетоводни стандарти и публичните изявления на ESMA.

При извършени проверки на финансовите отчети бе установено, че някои поднадзорни лица на КФН имат експозиции в гръцки държавни ценни книжа. Същите са посочени във финансовите отчети по справедлива цена или по амортизирана стойност.

Във връзка с гръцкия държавен дълг Европейският орган за ценни книжа и пазари (ESMA) е установил, че се наблюдават различия в начисляването на разходите за обезценка, оценката на техния размер, както и разминаване в класифицирането на финансовите инструменти, държани до падеж и използването на различни стойности за тяхното представяне във финансовите отчети.

Предвид това, във връзка с третирането на гръцкия държавен дълг ESMA, е дискутирала проблема и излиза със няколко документа, а именно:

На 28 юли 2011 г. (ESMA) издаде **Изявление (Statement)**, в което се подчертава необходимостта от засилване на прозрачността и важността на прилагането на съответните МСФО. Освен това ESMA насърчава емитентите да предоставят в своите финансови отчети информацията относно експозициите им към държавния дълг по страни.

След тази дата, ESMA заедно с компетентните национални органи инициира дейност по констатиране на факти, свързани със счетоводното третиране на експозиции в гръцки държавен дълг в шестмесечните финансови отчети въз основа на представителна извадка на финансови институции, листнати на регулираните пазари на Европейския съюз. Съществените изводи, които са направени относно счетоводното третиране на тези финансови инструменти е, че всички европейски национални органи са съгласни, че са налице обективни доказателства за обезценка към **30.06.2011 г.**

На база на тези заключения е подготвено „Мнение за счетоводното третиране на гръцкия държавен дълг” (**Opinion**). В него е посочено, че се наблюдават различия в начисляването на разходи за обезценка, оценката на техния размер, както и разминаване в класифицирането на финансовите инструменти, държани за продажба (AFS) и използването на различни стойности за тяхното представяне във финансовите отчети. Целта на документа е постигане на съпоставимост по отношение на корпоративната отчетност на гръцките държавни ценни книжа.

Въз основа на Мнението е изготвено предложение за ново Публично изявление на ESMA относно държавния дълг, който трябва да бъде включен във финансовите отчети съгласно Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), което цели да обърне внимание и подпомогне поднадзорните лица при изготвянето на годишните финансови отчети към (ГФО) **31.12.2011 г.**

На 25.11.2011 г. ESMA публикува Изявление (**Public Statement ESMA/2011/397 - 25.11.2011 г.**) с цел да се насърчи съгласуваното прилагане на законодателството, свързано с ценните книжа и пазарите, и по-специално на МСФО. Публикуваното изявление се състои от два раздела, обединяващи гореописаните два документа (Statement/28.07.2011 и Opinion).

На **21 февруари 2012 г.** Република Гърция обяви основните условия на доброволно споразумение в подкрепа на Euro Summit Statement (Споразумение на най-високо европейско ниво), известно като Споразумение на Частния сектор (Private Sector Involvement - PSI). Сделката включва покана за частни притежатели на определени гръцки държавни облигации (GGBs) да обменят притежаваните от тях облигации с нови облигации издадени от Република Гърция.

Основните условия на новите GGBs са:

- За всяка избираема, притежавана от частни инвеститори гръцка държавна облигация (GGB) 53,5% от размера на главницата ще бъде опростена, 31,5% от главницата ще бъде заменена за 20 нови гръцки държавни облигации с падеж от 11 до 30 години, а останалите 15% ще бъдат в краткосрочен ценни книжа, издадени от European Financial Stability Facility (EFSF).

- Купонът на новите гръцки държавни облигации ще бъде структуриран така, че той ще бъде 2% за тригодишния период от месец февруари 2012 до месец февруари 2015 г.; след това 3% за следващите пет години от 2015 г. до февруари 2020 г. и 4,3% за периода от февруари 2020 г. до февруари 2042 г.

През месец декември 2011 г. на всички поднадзорни лица, на регистрираните одитори, както и на асоциациите на поднадзорните лица е изпратено циркулярно писмо във връзка с горесцитираното Изявление на ESMA относно третирането на екпозициите в гръцки държавни ценни книжа.

Счетоводно третиране на гръцки ДЦК

Загуба от обезценка на GGBs, класифицирани като отчитани по амортизирана стойност (МСС 39 "Финансови инструменти - признаване и оценяване"(МСС 39), параграф 63)

За финансови активи, класифицирани като отчитани по амортизирана стойност, загубите от обезценка се изчисляват в съответствие с МСС 39, параграф 63 и Насоки за прилагане 84 (НП 84), освен ако са изпълнени критериите за отписване на финансовите активи.

В МСС 39, позоваване на промяна на условията, дължащи се на финансови затруднения на кредитополучателя се извършва само в НП 84. Съгласно НП 84 ако условията на кредита, вземането или инвестициите държани до падеж, се предоговарят или модифицират при други обстоятелства поради финансови затруднения на длъжника, обезценката се определя с използване на първоначалния ефективен лихвен процент, преди модифицирането на условията. Очакваните бъдещи парични потоци, които ще бъдат включени при изчисляване на обезценката са очакваните договорни парични потоци, които са били коригирани въз основа на сегашните (текущите) очаквания за размера и времето на тези парични потоци.

Съгласно НП 84, модифицираните (променените) парични потоци не следва да бъдат дисконтирани с текущия пазарен лихвен процент, тъй като такова калкулиране (изчисляване) би довело до оценяване на финансовите активи по справедлива стойност, което не е правилно за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност. Този подход гарантира, че финансов актив, който е обезценен, дори модифициран при

финансови затруднения на длъжника, продължава да бъде на стойност, която отчита настоящата стойност на всички бъдещи парични потоци по начин, съвместим с оценката преди той да бъде обезценен.

Оценка на това, дали замяната на облигации отговаря на критериите за отписване на финансовите активи

Изискванията за отписване на финансови активи, съгласно МСС 39, ал. 16-23 наблягат на изтичането на правата за получаване на парични потоци и на прехвърлянето на рисковете и ползите, свързани с притежаването на финансовите инструменти и не засягат специално случаите на обмен на дългови инструменти или съществена промяна от гледна точка на заемодателя като следствие на реструктуриране на проблемен дълг, дължащ се на финансови затруднения на кредитополучателя.

За разлика, когато има промяна в дълга или в условията на съществуващ финансов пасив от гледна точка на заемополучателя, в МСС 39 ясно е посочено, кога финансов пасив трябва да се погасява (премахне от счетоводния баланс).

При липса на указание на МСФО, което специално да се прилага за реструктуриране на държавен дълг, следва да се приложи МСС 8 „Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки”(МСС 8), ал.10, съгласно който, ръководството следва да използва собствените си преценки за разработване и прилагане на счетоводна политика, която да дава необходимата информация на ползвателите при вземане на решения. При вземането на това решение, ръководството следва да взема предвид и да се съобразява с приложимостта на изискванията на МСФО касаещи подобни или свързани въпроси.

Чрез прилагането на по-горе изложеното и като се има предвид приложимостта на насоките на МСС 39 относно замяната на дълг или условията за промени от гледна точка на заемополучателя, може да се достигне до извода, че отписването на съществуващите GGBs и признаването на нови GGBs по справедлива стойност е по-подходящото (по - правилното) третиране предвид факта, че това ще се отрази по-добре на икономическата същност на сделката. Това също се подкрепя и от факта, че би било непоследователно и неразумно да се приеме, че критериите за отписване, които се прилагат за емитента са различни от тези, които са прилагат за притежателя на същия финансов актив.

Алтернативни счетоводни начини на отчитане на обезценката на GGBs, текущо отчитани по амортизирана стойност

А) Отписване на оригиналните (първоначалните) GGBs и признаване на новите GGBs по справедлива стойност към 31.12.2011 г.

При извършване на оценката на справедливата стойност на новите GGBs, емитентите трябва да използват наблюдаваните пазарни цени и очакванията на ситуацията, която ще надделее след успешното изпълнение на Споразумението на Частния сектор. В случай на липса на търговия за новите GGBs, към момента на изготвяне на финансовите отчети към 31.12.2011 г., загубите от обезценка към края на годината трябва да се основават на изчисления на модел (marked-to-model calculations), които ще бъдат субективни и чувствителни на приложимия дисконтов процент, който ще бъде използван. Изчислената справедлива стойност може да се коригира през първото тримесечие на 2012 г., която да се базира на наблюдавани реалните пазарни цени на новите GGBs.

Б) Промяна (modification) на паричните потоци дължащи се на финансови затруднения на кредитополучателя към 31.12.2011 (МСС 39, НП 84)

Това счетоводно третиране се поддържа на базата на това, че притежателите на облигациите (емитентите) ще се съгласят на отстъпка на Гръцката държава, поради финансовите ѝ затруднения, като се опитат да осигурят получаването на част от първоначалната инвестиция и загубите от обезценка последователно да бъдат оценени, като се използват насоките на МСС 39 за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност. Законовият (правно уреденият) обмен на облигации по същество представлява модификация от Гръцкото правителство на условията на съществуващите облигации и не трябва да се счита като отписване, дори и в периода, когато се извършва обмяната (промяната) на облигации от страна на притежателите на облигации.

При това счетоводното третиране, загубите от обезценка ще се изчисляват на база на очакваните бъдещи парични потоци на новите GGBs, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. Все пак, очакваните парични потоци на новите GGBs ще бъдат коригирани така, че да се включи вероятността от не получаване на договорените парични потоци на новите GGBs в пълен размер. По този начин очакваните парични потоци ще уловят (ще се съобразят с) пазарните очаквания за бъдещата възвръщаемост, което от своя страна ще доведе до по-подходящи и надеждни оценки, използвани в модела за загубата от обезценка.

В) Обезценка на GGBs към 31.12.2011 г. и отписване на датата на приключване на сделката

Имайки предвид, че Споразумението на Частния сектор е събитие след датата на баланса и че до края на 2011 г. не е извършена промяна на облигациите, GGBs следва да бъдат обезценени във финансовите отчети към 31.12.2011 г. Загубите от обезценка трябва да бъдат изчислени на база на очакваните бъдещи парични потоци на новите GGBs, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. Очакваните парични потоци би трябвало да уловят пазарните очаквания за бъдещата възвръщаемост, като по този начин се повиши надеждността на оценките, използвани в модела за определяне на загубата от обезценка.

Когато в действителност се извърши обмяната на облигации или се поеме задължение от страна на емитентите, сделката ще бъде отчетена като отписване на финансовия актив през съответния период.

Р & L ефект на алтернативни счетоводни отчитания – отчет за доходите (за печалбите и загубите)

Използването на който и да е от начините на счетоводно отчитане, представени по-горе би довело до загуби, които се ще достигнат до сходни нива в годишните финансови отчети за 2011 г., отразявайки по този начин надеждно икономическата същност на сделката и осигурявайки подходяща и последователна информация, която да отговори на нуждите на потребителите при вземането на решения.

С цел постигане на съпоставимост по отношение на корпоративната отчетност на гръцките държавни ценни книжа, както и правилното и последователно прилагане на принципите за признаване, оценяване и оповестяване съгласно изискванията на МСФО във финансовите отчети на поднадзорните на КФН лица с другите държави-членки, при проверка на годишните финансови отчети следва да се прилага единен подход от трите специализирани управления.

На базата на гореизложеното, към 31.12.2011 г. може да се каже, че са налице обективни доказателства за обезценка на гръцките държавни ценни книжа. Обезценката на финансовите инструменти, отчитани по амортизирана стойност следва да се извърши в съответствие с параграф 63 на МСС 39, като при измерването на обезценката дружествата следва да се придържат към Насоки за прилагане (НП 84- 86) на МСС 39 .

Дружествата трябва внимателно да анализират фактите и обстоятелствата към датата на отчитане. Те трябва да представят във финансовите отчети по МСФО всички съответни оповестявания, свързани с критериите, използвани при оценката на наличието на обективни доказателства за обезценка на финансовите активи, както и да разкрият всички предположения и съмнения по отношение на въздействието върху оценявани в бъдеще парични потоци.

Годишният финансов отчет за 2011 г., като минимум, следва да съдържа информация за експозицията към гръцки държавен дълг; падеж; счетоводното третиране и обезценка; влияние на риска от промяна на цената; кредитното качество; риска от насрещната страна, ликвидността и обезпеченията; решения, използвани в преценката за обезценка на актива; използвани допускания за определяне на обезценката.

Имайки предвид, че Споразумението на Частния сектор от 21.02.2012 г. е събитие след датата на баланса, както и че до края на 2011 г. не е извършена замяна на облигациите, гръцките облигации следва да бъдат обезценени в ГФО на поднадзорните лица към 31.12.2011 г. Това събитие е препоръчително да бъде оповестено в пояснителните бележки към ГФО за 2011 г., съгласно МСС 10 „Събития след датата на баланса”. Това оповестяване следва да се направи в случай, че ГФО за 2011 г. не е бил изготвен към датата на споразумението от 21.02.2012 г.

При извършването на замяна на гръцки държавни облигации, сделката следва да бъде отчетена като отписване на финансов актив, като това съгласно Споразумението на Частния сектор следва да се извърши във финансовия отчет за първо тримесечие на 2012 г. В този случай, поднадзорното лице може да приложи и МСС 8, параграф 10-12, ако ръководството му е разработило и приложило такава счетоводна политика, която според него отразява най-точно икономическата същност на сделката.

Настоящата практика е приета с Протокол N 19/05.04.2012 г. на заседание на КФН.